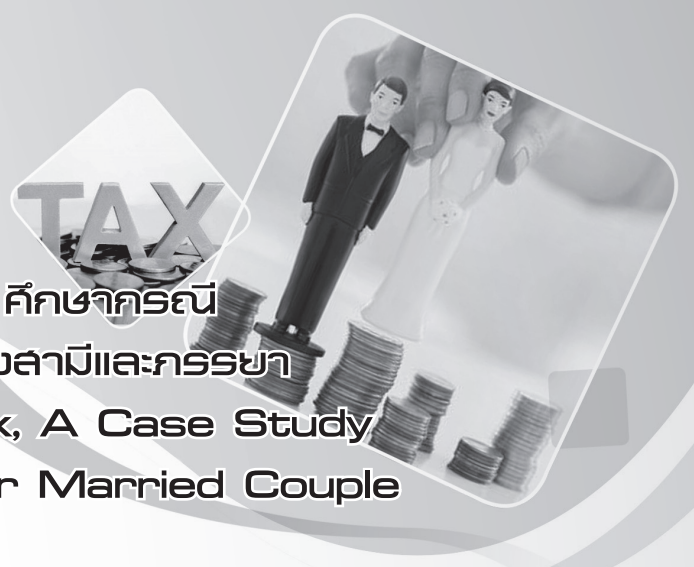

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ศึกษากรณี การหักลดหย่อน ภาษีบอกลำมีและภรรยา Personal Income Tax, A Case Study on Tax Allowance for Married Couple

งามพรต พรหมมานด*

Ngamprot Phommanod

ภาณินี กิจพอคำ**

Paninee Kitpoka

ชนินาฏ ลีดส์***

Chaninat Leeds

■ บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่องภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ศึกษากรณีการหักลดหย่อนภาษีของสามีและภรรยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัย เรื่อง (1) ความเหมาะสมของการหักลดหย่อนภาษีเงินได้ของบุคคลธรรมดาตามประมวลรัษฎากร เฉพาะเรื่องค่าลดหย่อนภาษีเงินได้สามีและภรรยา (2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและช่องว่างทางกฎหมายเกี่ยวกับการหักลดหย่อนภาษีเงินได้ของสามีและภรรยา และ (3) เสนอแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสามีและภรรยา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาจากกฎหมาย รัษฎากรไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง คำสั่ง ระเบียบ แนวปฏิบัติ คำพิพากษาของศาล ตำราทางกฎหมาย รวมถึงการวิเคราะห์เอกสาร และงานวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และเสนอ

* หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Master of Law Program Sukhothai Thammathirat Open University

** รองศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Associate Professor, Professor of Law Sukhothai Thammathirat Open University

*** รองศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Associate Professor, Professor of Law Sukhothai Thammathirat Open University

Received: December 22, 2019 Revised: July 10, 2020 Accepted: July 31, 2020

แนวทางในการปรับปรุงการลดหย่อนภาษีเงินได้ของสามีและภรรยา

ผลการศึกษาพบว่า การหักค่าลดหย่อนภาษีดังกล่าวข้างต้นนั้นไม่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน เนื่องจากราคาสินค้าที่แพงขึ้น อันมีผลต่อค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นภาระค่าใช้จ่ายบุตรและภาระในการดูแลคนภายในครอบครัวมีความจำเป็นมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งในปัจจุบันนี้เป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละครอบครัวและเป็นสภาวะจำยอมของสามีและภรรยาที่ต้องใช้จ่าย ดังนั้น เพื่อบรรเทาภาระในการชำระภาษีดังกล่าวรัฐบาลรวมถึงหน่วยงานต่างๆ ควรเพิ่มการลดหย่อนภาษีให้ทั้งฝ่ายสามีและภรรยาตามมาตรา 47 แห่งประมวลกฎหมายรัษฎากรให้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงเสนอแนวคิดในการปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายเรื่องการหักค่าลดหย่อนภาษีข้างต้นเนื่องจากการหักค่าลดหย่อนดังกล่าวนี้ยังไม่ใช่เป็นธรรมและเอื้ออำนวยครอบครัวส่วนใหญ่ในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน การเพิ่มค่าลดหย่อนให้มากขึ้นกว่าเดิมนั้นเป็นมาตรการที่สอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจที่รายจ่ายในการดูแลครอบครัวสูงขึ้น นอกจากจะเป็นการบรรเทาภาษีของสามีและภรรยาแล้วนั้น ยังสร้างความมั่นคงให้แก่วิตและครอบครัวได้อีกด้วยการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รวมทั้งภาษีเงินได้ของสามีภรรยา จะนำไปสู่ความมั่นคงของสถาบันครอบครัว อันเป็นสถาบันขั้นต้นในสังคมที่จะนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศชาติในอนาคต

คำสำคัญ: การหักค่าลดหย่อนภาษี, ประมวลกฎหมาย, ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา, สามีและภรรยา

■ Abstract

This research of personal income tax, case study of tax allowance for married couple has the following objectives (1) the appropriate income tax allowance for the married couple in according to the Revenue Code of the personal income tax (2) to analyze problems and legal gaps regarding the allowance of personal income tax and (3) to propose the guidelines for improving the law on personal income tax allowance for the married couple.

This research is a qualitative research compesing of the study of The Revenue Code of Thai laws and related International laws, legal textbooks, governmental orders, regulations and guidelines for tax payments as well as other thesis in order to analyzed and synthesized the tax allowances for the married couple.

The study found that The tax allowance is not suitable for the current economic situations because price of goods are higher. These can increase the expenses of the family whether children or family member. The tax allowance can be considered as financial help for many married couples. The way to develop the tax structures in this research should lead to the family's stability and finally to national stability because family is the greund social institute of the nation leading to stability of the family institution in the future .

Keywords: Tax allowance, Revenue code, Personal income tax, Married couple.

■ บทนำ

ภาษีอากร คือ สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากราษฎรและนำมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยมิได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี โดยหลายประเทศนำแนวความคิดในการจัดเก็บภาษีอากรของ อัดัม สมิธ (Adam Smith) นักเศรษฐศาสตร์ชาวสกอตแลนด์ กล่าวว่า “ผู้ที่อยู่ในบังคับของรัฐหนึ่ง ๆ แต่ละคนควรบริจาคทรัพย์สินเพื่อบำรุงการปกครองบ้านเมืองตามส่วนแห่งความสามารถของตนโดยไม่มี การยกเว้น” ภาระหน้าที่ในการเสียภาษีนั้นจึงมิใช่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งแต่เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน ปัจจุบันการจัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรประกอบไปด้วยภาษีอากร 5 ประเภท คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ ซึ่งในการจัดเก็บภาษีอากรมีแนวโน้มเพิ่มความสำคัญมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งนี้เพื่อรองรับกับรายจ่ายในการดำเนินการขับเคลื่อนความก้าวหน้าของภาครัฐ (วิมล สุธีรรพพงศ์, 2546)

การจัดเก็บภาษีอากรจากการหักค่าลดหย่อน ผู้ที่มีเงินได้พึงประเมินต้องคำนวณจากเงินได้พึงประเมินที่ได้รับมาทั้ง 8 ประเภท ตามลักษณะของการได้มาซึ่งเงินได้ดังกล่าว ซึ่งโดยหลักแล้วกฎหมายกำหนดให้ผู้มีเงินได้พึงประเมินหักค่าใช้จ่ายออกจากเงินได้พึงประเมินที่ได้รับมาตลอดปีภาษีก่อน แล้วจึงหักค่าลดหย่อนเมื่อเหลือเท่าใดจึงถือเป็นเงินได้สุทธิที่จะนำมาคำนวณภาษีตามอัตราภาษีต่อไป

ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้มีเงินได้ต้องนำเงินได้สุทธิซึ่งหมายถึงเงินได้พึงประเมินที่หักด้วยค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน มาคำนวณด้วยอัตราภาษีตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นเพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีของผู้มีเงินได้ นอกจากกฎหมายจะยอมให้หักค่าใช้จ่ายออกจากเงินได้พึงประเมินที่ผู้มีเงินได้ได้รับมาในปีภาษีแล้วยังให้หักค่าลดหย่อนออกได้อีกเพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้ซึ่งเมื่อได้หักค่าลดหย่อนออกจากเงินได้พึงประเมินที่หักด้วยค่าใช้จ่ายแล้ว ก็จะเหลือเป็นเงินได้สุทธิที่ผู้มีเงินได้ต้องนำไปคำนวณด้วยอัตราภาษีตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ค่าลดหย่อน หมายถึง จำนวนเงินที่กฎหมายกำหนดให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานำไปหักออกจากเงินได้พึงประเมินที่หักด้วยค่าใช้จ่ายแล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีของผู้มีเงินได้ดังกล่าว ซึ่งโดยปกติแล้วค่าลดหย่อนจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับเงินได้พึงประเมิน แต่จะมีความสัมพันธ์กับสถานภาพของผู้มีเงินได้หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างปีภาษีของผู้มีเงินได้ การหักค่าลดหย่อนที่กฎหมายยอมให้นำไปหักออกจากเงินได้พึงประเมินหลักจากหักค่าใช้จ่ายแล้วนั้นมิใช่ต้นทุนหรือเงินที่ต้องใช้ไปเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินได้พึงประเมินเหมือนค่าใช้จ่าย หากแต่มีความสัมพันธ์กับสถานภาพหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ของผู้มีเงินได้ในระหว่างปีภาษี เพื่อเป็นแนวทางในการบรรเทาภาระภาษีของผู้มีเงินได้อีกทางหนึ่งด้วย และค่าลดหย่อนเป็นสิ่งที่กฎหมายได้กำหนดขึ้น นอกจากจะเป็นการช่วยในการบรรเทาภาระทางภาษีของผู้มีเงินได้ หรือสามีและภริยาแล้วนั้นยังเป็นการช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้มีการ

ศึกษาอรรถประโยชน์ลงทุน และสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตและครอบครัวตลอดจนให้ประชาชนได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม ซึ่งการหักค่าลดหย่อนโดยหลักนั้นหักค่าลดหย่อนตามสถานภาพของผู้มีเงินได้ กำหนดขึ้นเพื่อช่วยบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้ โดยให้หักค่าลดหย่อนสำหรับตัวผู้มีเงินได้ สามและภริยา คู่สมรส และบุตรของผู้มีเงินได้ด้วย ซึ่งโดยหลักตามประมวลรัษฎากรยอมให้หักค่าลดหย่อนมีดังนี้ คือ ค่าลดหย่อนตามสถานภาพของผู้มีเงินได้ ค่าลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิต ค่าลดหย่อนเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย ค่าลดหย่อนเงินสมทบกองทุนประกันสังคมและค่าลดหย่อนเงินบริจาค (จุฬจักร อุเทนพันธ์, 2551)

ปัญหาในการหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามประกาศของกรมสรรพากร ปชส.15/2559 เรื่องการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใหม่ เริ่มใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 แบ่งสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้ (กรมสรรพากร, 2560)

1. การปรับปรุงการหักค่าใช้จ่ายของเงินเดือน ค่าจ้าง ค่านายหน้า ฯลฯ อันเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) และ(2) แห่งประมวลรัษฎากร จากเดิมให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 ของเงินได้แต่ไม่เกิน 60,000 บาทให้เป็นร้อยละ 50 ของเงินได้แต่ไม่เกิน 100,000 บาท

2. ปรับปรุงการหักค่าใช้จ่ายของเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (3) แห่งประมวลรัษฎากรจากเดิมให้หักได้เฉพาะค่าแห่งลิขสิทธิ์ โดยให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40

ของค่าแห่งลิขสิทธิ์แต่ไม่เกิน 60,000 บาท ขยายเพิ่มให้ค่าแห่งกวีตวิธลี ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่นสามารถหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 50 ของเงินได้ดังกล่าวแต่ไม่เกิน 100,000 บาท หรือหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรได้

3. ปรับปรุงการหักค่าลดหย่อน ดังนี้

(1) ค่าลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้จากเดิม 30,000 บาท เป็น 60,000 บาท

(2) ค่าลดหย่อนสำหรับคู่สมรสของผู้มีเงินได้จากเดิม 30,000 บาท เป็น 60,000 บาท

(3) ค่าลดหย่อนบุตรจากเดิมคนละ 15,000 บาท และจำกัดจำนวนไม่เกิน 3 คน เป็นคนละ 30,000 บาทโดยไม่จำกัดจำนวนบุตร และยกเลิกค่าลดหย่อนการศึกษาบุตร (จากเดิมที่ให้หักค่าลดหย่อน 2,000 บาท/คน)

(4) ในกรณีที่คู่สมรสต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ ให้หักค่าลดหย่อนรวมกันได้ไม่เกิน 120,000 บาท

(5) กองมรดก เดิมให้หักลดหย่อนได้ 30,000 บาท เป็น 60,000 บาท

การปรับปรุงดังกล่าวข้างต้นให้ใช้บังคับสำหรับเงินได้พึงประเมินในปีภาษี 2560 เป็นต้นไป

สาเหตุอันนำไปสู่การหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสามีและภริยา เพราะในสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันค่าเงินสูงขึ้น ภาระปัญหาทางครอบครัว ภาระทางเศรษฐกิจสังคมในปัจจุบัน ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ภาระค่าใช้จ่ายบุตรภายในครอบครัวซึ่งมีมากมายทำให้สามีและภริยามีภาระที่ยากที่ดูแลคนภายในครอบครัวได้ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งแต่ละครอบครัวนั้นมีภาระที่จะใช้จ่ายต่าง ๆ

เพื่อเป็นการบรรเทาภาระทางภาษีทางรัฐบาลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ควรที่จะมีการบรรเทาภาระภาษีเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบกับการใช้ชีวิตของสามัญชน โดยการออกมาตรการลดค่าใช้จ่ายเพิ่มค่าลดหย่อนให้กับทั้งทางฝ่ายสามีและฝ่ายภริยาให้มากขึ้น เพื่อที่จะส่งผลในระยะยาวเพื่อเป็นการบรรเทาภาระทางภาษี ให้สามารถหักลดหย่อนภาษีได้อีก ตามมาตรา 47 แห่งประมวลรัษฎากร และก่อนที่จะนำเงินได้ที่เหลือซึ่งเรียกว่าเงินได้สุทธิไปรวมคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งถ้าได้มีการเพิ่มการหักค่าลดหย่อนให้กับทั้งสามีและภริยาจะช่วยให้อ่อนภาระที่หนักหน่วงให้กลายเป็นเบาลงได้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาภาระชีวิตของแต่ละครอบครัว สามีและภริยา ซึ่งต่างมีภาระหน้าที่มากมาย ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะทำการวิจัยในส่วนของการหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในส่วนของสามีและภริยา เพื่อที่จะช่วยบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้ โดยให้หักค่าลดหย่อนสำหรับสามี และภริยาเพิ่มขึ้นจากเดิมซึ่งกฎหมายภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ได้มีการแก้ไขแล้วในปี พ.ศ. 2560 ซึ่งผู้วิจัยยังเห็นว่าการหักค่าลดหย่อนดังกล่าวนี้ยังไม่เป็นธรรมและเพียงพอสำหรับการใช้ชีวิตของสามีและภริยาซึ่งควรที่จะมีการเพิ่มค่าลดหย่อนให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้สอดคล้องกับสถานภาพเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัวในปัจจุบัน ซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยในการบรรเทาภาระภาษีของผู้มีเงินได้สามีและภริยาแล้วนั้นยังเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้มีการศึกษาและช่วยสร้างความเป็นอยู่ สร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตและครอบครัวได้อีกด้วย

การปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจและค่าครองชีพในปัจจุบัน อีกทั้งเป็นการช่วยบรรเทาภาระภาษีแก่ผู้มีเงินได้เพื่อให้ทุกคนได้ประโยชน์เหมือนกัน และสามารถปรับขึ้นได้ตามสภาวะเงินเฟ้อแต่ละปี ซึ่งประเทศที่เจริญแล้วส่วนใหญ่จะส่งเสริมสิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีการออมในการดูแลตัวเองในอนาคตแทบทั้งสิ้น ถ้าประชาชนมีสวัสดิการเพิ่มขึ้นรัฐบาลก็ได้รับประโยชน์ทางตรงอย่างเห็นได้ชัดที่ไม่ต้องนำภาษีมรดกดูแลประชาชนในอนาคต เนื่องจากประชาชนดูแลตัวเองได้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นเพื่อจัดหรือบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการลดหย่อนภาษี จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยในเรื่อง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การหักค่าลดหย่อนภาษีของสามีและภริยาดังกล่าว เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวและลดอุปสรรคผู้วิจัยจึงเห็นควรเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการหักค่าลดหย่อนภาษีสำหรับสามีภริยาให้มีการหักค่าลดหย่อนภาษีสำหรับผู้มีเงินได้ สามีและภริยา โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมเกี่ยวกับการบรรเทาภาระภาษีแก่ผู้เสียภาษีตามที่มุ่งหมายไว้ทุกประการ

■ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา ประวัติความเป็นมา และวิวัฒนาการแนวคิด และหลักการของกฎหมายเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในการหักค่าลดหย่อนภาษีของสามีและภริยาและปัญหา

ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภาษีอากรสำหรับ
ค่าลดหย่อนของสามีและภรรยา

2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายของ
ประเทศไทยและมาตรการของต่างประเทศ
ที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดา ในการหักค่าลดหย่อนภาษีของสามีและ
ภรรยา

3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายของไทย
เกี่ยวกับสิทธิทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
ในการหักค่าลดหย่อนภาษีของสามีและภรรยา
ว่าด้วยเรื่องภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

4. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาค
เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและกฎหมาย
เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในการหักค
ลดหย่อนภาษีของสามีและภรรยาและปัญหา
ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภาษีอากรสำหรับ
การหักค่าลดหย่อน ที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม
ของสามีและภรรยา

■ บอบเบตบอบการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาและวิเคราะห์ประเด็น
ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดาและกฎหมายเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดา ในการหักค่าลดหย่อนภาษีของสามีและ
ภรรยา และปัญหาในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย
ภาษีอากรสำหรับการหักค่าลดหย่อน ซึ่งก่อให้เกิด
ปัญหาในแง่ความเป็นธรรม ความเสมอภาค
ในทางภาษี และส่งผลกระทบต่อรายได้ของรัฐ
ได้แก่ ปรับปรุงการหักค่าใช้จ่ายของการหักค
ลดหย่อนภาษีอากร ตามมาตรา 47(1) การหักค
ลดหย่อนภาษีของสามีและภรรยาแห่งประมวล
รัษฎากร โดยศึกษากฎหมายภาษีเงินได้บุคคล

ธรรมดา และการหักค่าลดหย่อนของกฎหมาย
ต่างประเทศ

โดยที่ผู้ศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษากฎหมาย
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การหักค่าลดหย่อน
ภาษีเงินได้ของสามีและภรรยาของประเทศเหล่านี้
เพราะเป็นประเทศที่มีระบบการบริหาร การจัดเก็บ
ภาษีที่ดีและมีคุณภาพในระบบการจัดเก็บภาษี
เงินได้บุคคลธรรมดา เหมือนกับการจัดเก็บภาษี
เงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย

■ ประวัติความเป็นมา

จากสภาพเศรษฐกิจและโครงสร้างประชากร
ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากทำให้ทาง
รัฐบาลต้องทำการแก้ไขปรับปรุงโครงสร้าง
กฎหมายภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาขนาดใหญ่
ซึ่งเริ่มมีการใช้บังคับสำหรับปีภาษี 2560 เช่น
การหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน เป็นต้น และ
นอกจากนี้ยังมีการแก้ไขปรับปรุงประมวล
รัษฎากรอีกหลายประการ ซึ่งจะมีผลกระทบ
กับการคำนวณภาษีเงินได้และการหักภาษี
ณ ที่จ่ายเป็นอย่างมาก

การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ผู้ที่มี
เงินได้ต้องนำเงินได้สุทธิซึ่งหมายถึงเงินได้พึง
ประเมินที่หักด้วยค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนมา
คำนวณด้วยอัตราภาษีตามที่กฎหมายกำหนด
ดังนั้นเพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีของผู้มี
เงินได้นอกจากกฎหมายจะยอมให้หักค่าใช้จ่าย
ออกจากเงินได้พึงประเมินที่ผู้มีเงินได้ได้มาในปี
ภาษี ในการหักค่าลดหย่อนเพื่อเป็นการบรรเทา
ภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้ซึ่งเมื่อทำการหักค
ลดหย่อนออกจากเงินได้พึงประเมินที่หักด้วย
ค่าใช้จ่ายแล้ว ก็จะเหลือเป็นเงินได้สุทธิที่ผู้มี

เงินได้ต้องนำไปคำนวณด้วยอัตราภาษีตามที่กฎหมายกำหนด (สุเมธ ศิริคุณโชติ, 2562)

การหักค่าลดหย่อน

เงินได้พึงประเมิน เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายแล้ว ดังนั้นเพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษี ให้สามารถหักลดหย่อนได้อีก (มาตรา 47) ก่อนนำเงินได้ที่เหลือซึ่งเรียกว่าเงินได้สุทธิไปคำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา รายการหักลดหย่อนภาษีกรณีต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้ (ดุลยลักษณ์ ตราชูธรรม, 2553)

1. การหักลดหย่อนในกรณีทั่วไป

(ก) ผู้มีเงินได้ 60,000 บาท (ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศไทยถึง 180 วันหรือไม่ก็ตาม)

(ข) สามीหรือภริยาของผู้มีเงินได้ 60,000 บาท

ข้อสังเกต สามीหรือภริยาของผู้มีเงินได้มีสิทธิหักลดหย่อน จะต้องเป็นสามीหรือภริยาชอบด้วยกฎหมาย การสมรสไม่ครบปีภาษีก็มีสิทธิหักลดหย่อนได้ เช่น จดทะเบียนสมรสระหว่างปีภาษีหย่ากันระหว่างปีภาษี หรือตายในระหว่างปีภาษี ก็มีสิทธิหักลดหย่อนภาษีได้ 30,000 บาท

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามीภริยาของประเทศไทยได้กำหนดไว้ดังนี้ คือ ให้ถือเอาเงินได้ของภริยาเป็นเงินได้ของสามी และให้สามीเป็นผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี แต่ถ้าฝ่ายภริยามีเงินได้ที่เป็นเงินเดือนหรือเนื่องจากการใช้แรงงาน ดังนั้นไม่ว่าจะมีเงินได้พึงประเมินประเภทอื่น ๆ ด้วยหรือไม่ ภริยาสามารถแยกยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีต่างหากจากสามीเฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินประเภท

เงินเดือน โดยไม่ให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามी ทั้งนี้เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีแก่สามीและภริยา ก็จำกัดเฉพาะเงินเดือนเท่านั้นส่วนเงินได้พึงประเมินประเภทอื่นเช่นเงินได้จากดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ค่านายหน้า เงินได้จากการประกอบอาชีพอิสระ เหล่านี้ถือว่าเป็นเงินได้พึงประเมินของสามी อย่างไรก็ตามจะต้องศึกษาพื้นฐานความเป็นมาการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากของสามीภริยาก่อน

เงินได้พึงประเมินเมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วเพื่อเป็นการบรรเทาภาระในการเสียภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้ ซึ่งในประมวลรัษฎากรกำหนดให้การหักค่าลดหย่อน (allowances หรือ exemptions) ได้อีก ค่าลดหย่อนเป็นตัวที่สามารถบรรเทาภาระในการเสียภาษีให้แก่ผู้เสียภาษี ทำให้ผู้เสียภาษีเสียภาษีน้อยลงกว่าที่ควรหรืออาจจะไม่ต้องเสียภาษีเลยก็ได้ ซึ่งที่รัฐบาลเห็นว่าประชาชนต้องเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจ รายได้ที่ประชาชนทำงานไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นรัฐบาลก็อาจจะเสนอแก้กฎหมายให้เพิ่มค่าลดหย่อนมากขึ้น เพราะเมื่อใดที่ค่าลดหย่อนเพิ่มขึ้น เงินได้สุทธิที่จะนำไปคำนวณภาษีก็น้อยลง เมื่อเงินได้สุทธิน้อยลง ภาษีที่ประชาชนจะต้องเสียก็จะลดน้อยลงหรืออาจจะไม่ต้องเสียภาษีเลยก็ได้ เมื่อประชาชนจะเสียภาษีน้อยลงหรือไม่ต้องเสียภาษีก็ทำให้ประชาชนมีเงินใช้จ่ายมากยิ่งขึ้น เมื่อมีการใช้จ่ายมากขึ้น ราคาสินค้าและบริการก็ขายได้เพิ่มขึ้นสภาวะเศรษฐกิจก็ดีขึ้น การเพิ่มค่าลดหย่อนจึงมีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ และค่าลดหย่อนเป็นตัวที่ช่วยลดภาษีแล้วยังเป็นเครื่องมือของรัฐบาลที่ช่วยทำการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถสร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตและครอบครัว ส่งเสริม

ให้มีความกตัญญู ส่งเสริมให้ใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น และทำให้สังคมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

มาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ

กฎหมายภาษีอากรของประเทศสหรัฐอเมริกา
แนวคิดที่ว่าคู่สมรสจะรวมหรือแยกกันยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีเงินได้ก็ได้ในกรณีที่คู่สมรสแยกกันยื่นแบบแสดงรายการก็ให้คำนวณภาษีโดยใช้หลักการแยกเงินได้ (income separation) กล่าวคือคำนวณภาษีจากเงินได้ของแต่ละฝ่ายโดยมิต้องนำเงินได้ของทั้งสองฝ่ายมารวมกันก่อน สำหรับคู่สมรสที่รวมกันยื่นแบบแสดงรายการก็ให้ใช้หลักการเฉลี่ยเงินได้ (income splitting) ในการคำนวณภาษีกล่าวคือให้รวมเงินได้ของสามีและภริยาเข้าด้วยกันหารยอดรวมเงินได้ด้วย 2 ก่อนคำนวณภาษีด้วยอัตราก้าวหน้าแล้วจึงกลับคูณจำนวนภาษีที่หารได้นั้นด้วย 2

กฎหมายภาษีอากรของประเทศอังกฤษ
กำหนดให้ใช้หลักการรวมเงินได้ (income aggregation) กล่าวคือ เงินได้ของคู่สมรสจะถูกเอามารวมเข้าด้วยกันก่อนทำการคำนวณเพื่อเสียภาษีโดยมิข้อกำหนดยกเว้นว่าคู่สมรสอาจยื่นคำขอแยกประเมินได้แต่การแยกประเมินนั้นไม่มีผลทำให้ภาษีที่ต้องใช้ชำระลดน้อยลง การแยกประเมินเป็นเพียงวิธีการแบ่งสรรจำนวนภาษีที่ต้องเสียออกเป็นสัดส่วนของเงินได้ของคู่สมรสทั้งสองเท่านั้น นอกจากนั้นการแยกประเมินยังเป็นการปลดภาระภาษีของสามีในส่วนที่แบ่งสรรให้กับภริยาโดยวิธีการแยกประเมินหากไม่มีการแยกประเมินสามีจะต้องรับผิดชอบภาษีที่เกิดจากเงินได้ของภริยา ซึ่งอย่างไรก็ตามแม้ว่าจะใช้หลักเกณฑ์การรวม

เงินได้แต่วิธีการหักลดหย่อนภาษีกำหนดให้ภริยาซึ่งมีเงินได้จากการทำงานมีสิทธิได้รับค่าลดหย่อนภาษีมากกว่าภริยาซึ่งไม่ได้ทำงาน ดังนั้น หลักการของประเทศอังกฤษเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นหลักการรวมเงินได้แบบมีค่าลดหย่อนพิเศษ (modified income aggregation) (ดูลักษณะ ๓๖๖๖๖๖๖๖, ๒๕๕๓)

กฎหมายภาษีอากรของประเทศเยอรมัน
ในปัจจุบันการจัดเก็บภาษีเงินได้จากคู่สมรสตามระบบกฎหมายของประเทศเยอรมันได้กำหนดให้คู่สมรสมีสิทธิเลือกที่จะยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีร่วมกันหรือจะยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีแยกจากกันก็ได้ ในกรณีที่คู่สมรสเลือกที่จะยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีจะคำนวณภาษีเงินได้จากคู่สมรสตามหลักการเฉลี่ยเงินได้โดยกำหนดให้คู่สมรสนำเงินได้มารวมกันซึ่งเงินได้ดังกล่าวสามารถที่จะทำการหักค่าลดหย่อนส่วนบุคคลได้ในจำนวนเท่ากับ 2 เท่าของค่าลดหย่อนส่วนบุคคลสำหรับคนโสดและหารเงินได้สุทธิของคู่สมรสด้วยสองแล้วนำไปคำนวณตามอัตราภาษีที่กฎหมายกำหนดไว้ ส่วนในกรณีที่คู่สมรสเลือกที่จะยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีเงินได้แยกจากกันจะคำนวณภาษีเงินได้ของคู่สมรสตามหลักการแยกเงินได้โดยเงินได้จากแรงงานที่ตนเองได้กระทำที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับก็ถือเป็นเงินได้ของคู่สมรสฝ่ายนั้นส่วนกรณีเงินได้จากทรัพย์สินนั้นแม้ว่าในประเทศเยอรมนีจะใช้ระบบสินสมรส (community property system) (ชยสิทธิ์ ๒๕๕๖)

วิเคราะห์หน่วยภาษี การหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ของสามีและภริยาที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยา เนื่องจาก

การจัดเก็บระบบการจัดเก็บภาษีและการหักค่าลดหย่อนเงินได้จากสามีและภริยาตามประมวลรัษฎากร มาตรา 47(1) ยังมีความไม่เป็นธรรมและไม่สอดคล้องกับสถานภาพเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในปัจจุบัน ซึ่งการจัดเก็บภาษีและการหักค่าลดหย่อนของสามีและภริยานั้นยังมีจำนวนน้อยเกินไปสำหรับสามีและภริยาในยุคปัจจุบัน การใช้หน่วยภาษีบุคคลและการหักค่าลดหย่อนภาษีของสามีและภริยา ดังนั้นในหัวข้อนี้จึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า หน่วยภาษีและหลักการคำนวณภาษีเงินได้ของสามีและภริยารูปแบบใดเหมาะสมมากกว่ากัน แนวความคิดเกี่ยวกับเงินได้ตามกฎหมายอาจในการควบคุมเงินได้ หรือทฤษฎีประโยชน์ที่ได้รับจากเงินได้ ทฤษฎีใดมีความเหมาะสมมากกว่ากัน โดยจะพิจารณาในด้านความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีอากร และสอดคล้องกับลักษณะของระบบภาษีอากรที่ดี

การที่ประเทศต่าง ๆ ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ให้การยอมรับและใช้อัตราภาษีแบบก้าวหน้าเนื่องจากอัตราภาษีแบบก้าวหน้าสามารถส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้ครั้งใหม่ที่มีความเป็นธรรมมากขึ้น ด้วยการทำให้ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างประชาชนลดลงเพราะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีโครงสร้างอัตราภาษีแบบก้าวหน้าต้องการสัดส่วนหรืออัตราร้อยละของเงินได้ที่จ่ายเป็นค่าภาษีเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเงินได้สูงขึ้น ผลที่ตามมาก็คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีโครงสร้างอัตราภาษีแบบก้าวหน้าสามารถเข้าถึงสัดส่วนหรืออัตราร้อยละของเงินได้ที่จ่ายเป็นค่าภาษีจากคนรวยได้มากกว่าคนจน ทำให้คนรวยจ่ายค่าภาษีในสัดส่วนที่สูงกว่าคนจน

โครงสร้างอัตราภาษีแบบก้าวหน้าจึงช่วยให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการกระจายรายได้ครั้งใหม่ ซึ่งหากเปลี่ยนไปใช้การคำนวณภาษีเงินได้ของสามีภริยาตามหลักการเฉลี่ยเงินได้ก็จะส่งผลให้อัตราภาษีของคู่สมรสมีความก้าวหน้าน้อยลง และส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของการใช้อัตราภาษีแบบก้าวหน้าเพื่อการกระจายรายได้

ดังนั้น หากพิจารณาถึงผลกระทบของการจัดเก็บภาษีในแง่ของความเป็นกลางด้านการสมรส (marriage neutrality) จะเห็นได้ว่าหากคำนวณภาษีเงินได้ของคู่สมรสโดยใช้หลักการเฉลี่ยเงินได้จะส่งผลกระทบต่อจิตใจของบุคคลด้านการสมรสมากกว่าการคำนวณภาษีเงินได้ของคู่สมรสตามหลักการแยกเงินได้ เนื่องจากการคำนวณภาษีเงินได้ของคู่สมรสตามหลักการเฉลี่ยเงินได้จะทำให้ภาระภาษีของบุคคลภายหลังการสมรสลดลง โดยเฉพาะในกรณีที่บุคคลที่มีเงินได้สูงทำการสมรสกับบุคคลที่ไม่มีเงินได้หรือมีเงินได้ในระดับที่ต่ำกว่ามาก เพราะฉะนั้น มีหลายปัจจัยที่ทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันโดยมิได้ทำการสมรสในรูปแบบที่กฎหมายกำหนด

กฎหมายภาษีอากรของประเทศไทย ผู้เขียนมีความเห็นว่า การกำหนดหน่วยภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและหลักการหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ของสามีและภริยาตามประมวลรัษฎากร มาตรา 47 มีปัญหาและความไม่เหมาะสมและความไม่เป็นธรรมของการคำนวณและการหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอให้มีการปฏิรูปการกำหนดหน่วยภาษีและการหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ของสามีและภริยารูปแบบใหม่ เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามีและภริยามีความสอดคล้อง

กับสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งแนวทางในการกำหนดหน่วยภาษีและหลักการคำนวณภาษีเงินได้ของสามีและภริยาที่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน คือ การใช้หน่วยภาษีเงินได้บุคคลและการหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ของสามีและภริยา ตามหลักการแยกเงินได้ โดยพิจารณาจากเงินได้ของทั้งสามีและภริยาหรือกำหนดฐานภาษีตามทฤษฎีอำนาจในการควบคุมเงินได้

ปัญหาสาเหตุในการศึกษา การจัดเก็บภาษีอากร นอกจากมีวัตถุประสงค์ในการหารายได้เพื่อให้พอกับค่าใช้จ่ายของรัฐบาลแล้ว ในปัจจุบันภาษีอากรยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญของทางรัฐบาลในการกระจายรายได้ส่งเสริมความเจริญเติบโตทางด้านธุรกิจการค้า รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ช่วยควบคุมการบริโภคของประชาชน หรือเพื่อตอบสนองนโยบายบางประการของรัฐบาล อาทิ เช่น การศึกษา การสวัสดิการสังคม นโยบายประชากร เป็นต้น ซึ่งถ้าได้มีการเพิ่มการหักค่าลดหย่อนตามมาตรา 47 แห่งประมวลรัษฎากร ให้กับทั้งสามีและภริยา จะช่วยให้ผ่อนภาระที่หนักหน่วงให้กลายเป็นเบาลงได้ ผู้ทำการศึกษาวิจัยได้ศึกษาปัญหา ภาระชีวิตของแต่ละครอบครัว สามีและภริยา ซึ่งต่างมีภาระหน้าที่มากมาย ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะทำการวิจัยในส่วนของการหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในส่วนของสามีและภริยา เพื่อที่จะช่วยบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้โดยให้หักค่าลดหย่อนสำหรับสามี และภริยาเพิ่มขึ้นจากเดิมซึ่งกฎหมายภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ได้มีการแก้ไขแล้วในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยยังเห็นว่าการ

หักค่าลดหย่อนดังกล่าวนี้ยังไม่เป็นธรรมและเพียงพอสำหรับการใช้ชีวิตของสามีและภริยาซึ่งควรที่จะมีการเพิ่มค่าลดหย่อนให้มากขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้สอดคล้องกับสถานภาพเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัวในปัจจุบัน ซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยในการบรรเทาภาระภาษีของผู้มีเงินได้สามีและภริยาแล้วนั้น ยังเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้มีการศึกษา และช่วยสร้างความเป็นอยู่ สร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตและครอบครัวได้อีกด้วย

การจัดเก็บภาษีอากร นอกจากมีวัตถุประสงค์ในการหารายได้เพื่อให้พอกับค่าใช้จ่ายของรัฐบาลแล้ว ในปัจจุบันภาษีอากรยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญของทางรัฐบาลในการกระจายรายได้ส่งเสริมความเจริญเติบโตทางด้านธุรกิจการค้า รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ช่วยควบคุมการบริโภคของประชาชน หรือเพื่อตอบสนองนโยบายบางประการของรัฐบาล อาทิ การศึกษา การสวัสดิการสังคม นโยบายประชากร เป็นต้น ซึ่งถ้าได้มีการเพิ่มการหักค่าลดหย่อนตามมาตรา 47 แห่งประมวลรัษฎากร ให้กับทั้งสามีและภริยา จะช่วยให้ผ่อนภาระที่หนักหน่วงให้กลายเป็นเบาลงได้ ผู้ทำการศึกษาวิจัยได้ศึกษาปัญหา ภาระชีวิตของแต่ละครอบครัว สามีและภริยา ซึ่งต่างมีภาระหน้าที่มากมาย ดังนั้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะทำการวิจัยในส่วนของการหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในส่วนของสามีและภริยา เพื่อที่จะช่วยบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้โดยให้หักค่าลดหย่อนสำหรับสามี และภริยาเพิ่มขึ้นจากเดิมซึ่งกฎหมายภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร ปี พ.ศ. 2562 ซึ่งผู้วิจัยยังเห็นว่าการหักค่าลดหย่อนดังกล่าวนี้

ยังไม่เป็นธรรมและเพียงพอสำหรับการใช้ชีวิตของสามีและภรรยาซึ่งควรที่จะมีการเพิ่มค่าลดหย่อนให้มากขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัวในปัจจุบัน ซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยในการบรรเทาภาระภาษีของผู้มีเงินได้ สามีและภรรยาแล้วนั้น ยังเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้มีการศึกษาและช่วยสร้างความเป็นอยู่ สร้างความมั่นคงให้แก่ชีวิตและครอบครัวได้อีกด้วย

■ อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ การวิจัย

การศึกษาเรื่อง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ศึกษากรณีการหักลดหย่อน ภาษีของสามีและภรรยา ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการศึกษาวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามีภริยาตามกฎหมายภาษีของประเทศต่าง ๆ

สำหรับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามีภริยาตามกฎหมายภาษีของประเทศต่าง ๆ ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะกำหนดให้ใช้หน่วยภาษีบุคคลและคำนวณภาษีเงินได้ตามหลักการแยกเงินได้ซึ่งแนวความคิดที่ว่าสามีภริยาเป็นบุคคลเดียวกันตามกฎหมายได้สิ้นสุดลงและเกิดแนวความคิดใหม่ว่าสามีภริยาเป็นบุคคลสองคนตามกฎหมายแยกต่างหากจากกัน นอกจากนี้ในปัจจุบันบทบาทระหว่างสามีภริยาได้เปลี่ยนแปลงไปมากในแนวทางที่สามีและภริยามีบทบาทร่วมกันทั้งในการหารายได้เลี้ยงครอบครัว การทำงานบ้าน การเลี้ยงดูดูแลบุตร

ครอบครัวในปัจจุบันส่วนใหญ่จึงเป็นครอบครัวที่สามีภริยามีเงินได้กันทั้งสอง

จากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การเมืองจึงทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการปฏิรูประบบการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสามีภริยา รวมทั้งการหักค่าลดหย่อนภาษีซึ่งมีความไม่เป็นธรรมและน้อยเกินไปสำหรับสาเหตุในการปฏิรูประบบการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามีและภริยาของประเทศต่าง ๆ นอกจากเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้ว มีเหตุปัจจัยอื่น ๆ ที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและทฤษฎีทางภาษีอากร เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 และนอกจากนี้ปัจจัยทางการเมืองก็อาจเข้ามามีส่วนในการกำหนดหน่วยภาษีและการหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ของสามีและภริยาดัง

2. ความจำเป็นที่ต้องปรับค่าลดหย่อนภาษีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการหักลดหย่อน ภาษีของสามีและภริยาของประเทศไทย

เพื่อเพิ่มค่าลดหย่อนภาษีของสามีและภริยาเพิ่มขึ้นอีกคนละ 20,000 บาทตลอดปีภาษี เมื่อพิจารณาโครงสร้างภาษีจากการใช้สิทธิหักลดหย่อนภาษีของสามีและภริยา ในปี พ.ศ. 2562 กำหนดให้หักลดหย่อนภาษีได้ สามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ 60,000 บาท ซึ่งที่ได้ศึกษานั้นค่าลดหย่อนตามกฎหมายน้อยไปเพื่อพิจารณาถึงภาระความจำเป็นในครอบครัวนั้นมีภาระค่าใช้จ่ายสูงเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าการหักค่าลดหย่อนภาษี

สามมีและภริยาให้เป็นการเหมาะสมกับแต่ละครอบครัวจึงเห็นควรกำหนดวงเงินการหักลดหย่อนภาษีเป็น 80,000 บาท หากกฎหมายมีผลบังคับใช้ได้เร็วเท่าใดก็จะเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีมากขึ้น และเพื่อจูงใจให้ประชาชนมีบุตรเพิ่มขึ้น อันจะส่งผลให้โครงสร้างประชากรของประเทศมีความสมดุลและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งในระยะยาวจะทำให้มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานเพิ่มขึ้นเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศต่อไป สมควรเพิ่มค่าลดหย่อนสามมีและภริยาให้แก่ผู้มีเงินได้ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชน เมื่อเทียบความคุ้มค่าของภารกิจกับงบประมาณที่ต้องใช้แล้ว พบว่า ผู้มีเงินได้ที่มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีประจำปีต่อกรมสรรพากรอยู่แล้ว จึงไม่เป็นภาระต่อผู้เสียภาษีและสามมีภริยาแต่อย่างใด ในส่วนรายได้ภาครัฐมีการปรับเพิ่มค่าลดหย่อนสามมีและภริยาจะส่งผลให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาลดลงเพียงเล็กน้อย

การที่ภาวะราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากเงินเพื่อเพิ่มขึ้นมาจะกระทบต่อฐานะและความเป็นอยู่ของประชาชนซึ่งรายจ่ายหรือภาระค่าครองชีพที่สูงขึ้นนั้นทำให้ประชาชนมีอำนาจซื้อน้อยลง มีความสามารถจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการได้น้อยลง และทำให้รายได้ที่มีหรือเงินที่หามาได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ

สาเหตุการเพิ่มค่าลดหย่อนภาษีของสามมีและภริยาในช่วงครึ่งปีแรกพบว่าครัวเรือนที่มีหนี้สินคิดเป็น 51% ของครัวเรือนทั่วประเทศซึ่งคนไทยมีหนี้เฉลี่ย 177,128 บาทต่อครัวเรือน เหลือเงินต่อเดือน 5,076 บาท ยิ่งรายได้สูงหนี้ยิ่งสูงมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 21,897 บาท ต่อเดือน ซึ่งอัตราการเพิ่มนี้จากที่ได้ทำการศึกษา ทำให้สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้คนมีรายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายซึ่งบางครอบครัวนั้นไม่ได้พุ่มเพี้ยงจนเกินเหตุ แต่ด้วยปัจจัยหลักคือ ค่าครองชีพที่ปรับสูงขึ้นทำให้เงินรายได้ที่มีเข้านั้นมีมูลค่าลดลงไม่พอดูค่าใช้จ่ายซึ่งค่าใช้จ่ายแต่ละวันนั้นสูงขึ้นมาก บางครอบครัวมีรายได้ก็น้อยก็ทำให้ต้องกลายเป็นหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบเพื่อหาเงินมาหมุนเวียนใช้จ่ายในครอบครัว และหากครอบครัวมีบุตรหลายคนจะทำให้ค่าใช้จ่ายสูงขึ้นตามไปด้วยเพราะต้องเสียค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายสำหรับบุตรเพื่อเดินทางไปโรงเรียน หรือบางคนอยู่หอพักก็ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น แม้ว่าแต่ละครอบครัวจะพยายามประหยัดลดภาระต่าง ๆ ให้มีเงินพอใช้โดยไม่ต้องเป็นหนี้ แต่ก็ยังแก้ปัญหาไม่ได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยากหากสภาพเศรษฐกิจโดยรวมยังมีภาวะฝืดเคืองอยู่แบบนี้ รายจ่ายสูงเกินจริง รายรับต่ำ ทำให้ปัญหาเหล่านี้ไม่หมดไป ซึ่งกฎหมายกำหนดให้หักลดหย่อนภาษีเงินได้สามมีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ 60,000 บาท ซึ่งไม่เพียงพอต่อภาระค่าใช้จ่ายในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาโครงสร้างภาษีจากการใช้สิทธิหักลดหย่อนภาษีของสามีและภรรยา ในปีพ.ศ. 2562 กำหนดให้หักลดหย่อนภาษีเงินได้สามีหรือภรรยาของผู้มีเงินได้ 60,000 บาท ซึ่งที่ได้ศึกษานั้นค่าลดหย่อนตามกฎหมายน้อยไปเพื่อพิจารณาถึงภาระ ความจำเป็นในครอบครัวนั้น มีภาระค่าใช้จ่ายสูงเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าการหักค่าลดหย่อนภาษีสามีและภรรยาให้เป็นการเหมาะสมกับแต่ละครอบครัว จึงเห็นควรกำหนดวงเงินการหักลดหย่อนภาษีเป็น 80,000 บาท เมื่อได้ปรับค่าลดหย่อนเพิ่มขึ้น

จะเป็นการบรรเทาภาระการเสียภาษีออกไปอีก ซึ่งการปรับปรุงดังกล่าวเพื่อให้ใช้บังคับสำหรับเงินได้พึงประเมินในปีภาษี 2562 เป็นต้นไป ซึ่งการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความเหมาะสมเป็นธรรม สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจและค่าครองชีพในปัจจุบันอีก ทั้งเป็นการช่วยบรรเทาภาระภาษีแก่ผู้มีเงินได้โดยผู้เสียภาษีที่เป็นสามีและภรรยาจะสามารถใช้สิทธิหักค่าลดหย่อนภาษีเป็น 80,000 บาท

ตารางที่ 1 สรุปการหักค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ศึกษากรณีการหักลดหย่อนภาษีของสามีและภรรยา

ประเทศไทย	กฎหมายของไทยนั้น ตามมาตรา 47 ได้กำหนดหักค่าลดหย่อนภาษีสามีหรือภรรยาของผู้มีเงินได้ 60,000 บาท ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอให้หักค่าลดหย่อนสำหรับคู่สมรสของผู้มีเงินได้ จากเดิม 60,000 บาท เป็น 80,000 บาท แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายมาตรา 47 แห่งประมวลรัษฎากร
ประเทศสหรัฐอเมริกา	คู่สมรสจะรวมหรือแยกกันยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีเงินได้ก็ได้ คู่สมรสแต่ละคนสามารถหักค่าลดหย่อนภาษีแบบมาตรฐานจำกัดไม่เกิน กึ่งหนึ่งของค่าลดหย่อนภาษีแบบมาตรฐานแต่ไม่ต่ำกว่า 650 ดอลลาร์สหรัฐหรือ 15% ของเงินได้ขั้นต่ำหลังปรับปรุงแต่ไม่เกินจำนวน 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ
ประเทศอังกฤษ	กำหนดให้ใช้หลักการรวมเงินได้ (income aggregation) ค่าลดหย่อนคู่สมรส ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายอังกฤษ (UNITED KINGDOM LEGISLATION) กำหนดให้หักค่าลดหย่อนภาษีส่วนตัวและคู่สมรสให้คู่สมรสต่อคนมากกว่าคนโสดคนละ 240 ปอนด์
ประเทศเยอรมนี	กฎหมายของประเทศเยอรมันคู่สมรสใช้วิธีการรวมเงินได้ (income joint) คู่สมรสมีสิทธิเลือกใช้วิธีการแยกเงินได้ (income separation) หรือหลักการเฉลี่ยเงินได้ค่าลดหย่อนคู่สมรสหลัก การรวมเงินได้การหักค่าลดหย่อนทั่วไปจะรวมกัน และหลักการเฉลี่ยเงินได้ (the spitting system) จะถูกนำมาใช้บังคับ คู่สมรสเลือกที่จะยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีแยกกันเงินได้จากทรัพย์สินนั้นก็ถือว่าเป็นเงินได้ของคู่สมรสที่มีชื่อเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น

■ ข้อเสนอแนะ:

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ จากการวิจัยเรื่องภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ศึกษากรณีการหักลดหย่อน ภาษีของสามีและภรรยา จึงได้มีการเสนอให้แก้ไขกฎหมาย โดยมีหลักการ ดังนี้

แนวทางแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและกฎหมายเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในการหักค่าลดหย่อนภาษีของสามีและภรรยา ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอให้หักค่าลดหย่อนสำหรับคู่สมรสของผู้มีเงินได้ จากเดิม 60,000 บาท เป็น 80,000 บาท แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายมาตรา 47 แห่งประมวลรัษฎากร เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสามีและภรรยามีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยให้เพิ่มค่าลดหย่อนภาษีเพิ่มขึ้น กำหนดจำนวนการหักค่าลดหย่อนภาษีที่เหมาะสมตามมาตรา 47 ประมวลรัษฎากร เพื่อให้สามีภรรยาได้รับการบรรเทาภาระทางภาษีของรัฐบาล ย่อมทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจและค่าครองชีพในปัจจุบัน

■ บรรณานุกรม

- กรมสรรพากร. (2560). *โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใหม่มีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นไป*. ค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2562, จาก https://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/news/news11_2560.pdf
- จตุจักร อุเทนพันธ์. (2551). *มาตรการป้องกันการเลี่ยงภาษีจากการโอนย้ายเงินได้ประเภททรัพย์สิน*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม. (2556). *คำสอนวิชากฎหมายภาษีอากร* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตสภา.
- ดุยลักษณ์ ตราชูธรรม. (2553). *หลักกฎหมายภาษีอากร* (The Principles of Tax Law) (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สถาบัน T. Training Center.
- วิมล สุธีวรพงศ์. (2546). *ปัญหาในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามีภรรยา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุเมธ ศิริคุณโชติ และกัณธ สิริชูดวงค์. (2562). *ภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร 2562*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้ว.

